

הם קוראים עתונות

הנימוק השגור, שאנחנו „גולים את זמנה של הכנסת“, מצלצל כבדיחה תפלה כאשר הכנסת מובטלת באופן שיטתי, אפילו בשיא החיכוך השנתי על תקציב המדינה. ואכן, באותו שבוע עצמו לא ניתן לנו להעלות הצעה דחופה לסדרהיום שהגשנו. היתה זאת אותה הצעה דחופה שאנו מגישים אותה כמה שבועות, שבוע אחרי שבוע: „הידרדרות המצב הבטחוני בגבול הצפוני“, בכל שבוע שללה הנשיאות את הדחיפות. השבוע הבינו הכל כי פשוט אי אפשר לשלול את דחיפות ההצעה, לאור המתרחש בגבול ובאיים. לכן באה הפתעה. שעה קלה לפני שהצעתנו הנוספת עלתה לדיון בנשיאות, הודיעה הממשלה לנשיאות כי היא עצמה תמסור הודעה על אותו נושא. מובן שהודעה זאת ביטלה אוטומטית את הצעתנו שלנו. כי הודעה ממשלתית משמשת נושא לדיון, וממילא אין מקום להצעתו של חבר-כנסת לקיים דיון כזה. אין ספק כי היתה זאת תחבולה כדי למנוע את פתיחת הדיון על ידינו. ולראייה: כשעלה ראש הממשלה על הדוכן למסור את ההודעה הממשלתית, לא היה בפיו דבר, זולת חזרה שיגריתית ושדופה על דברי „החוגים המדיניים“ בעתון-הבוקר של אותו יום. הוא לא מסר שום אינפורמציה חדשה, לא העלה שום מחשבה חדשה. ההודעה כולה ארכה כרבע שעה. אך לפחות יכולים אנחנו להתברך שיש לנו חלק בכך שניתן לכנסת ישראל לדון, סוף-סוף, בבטיחה העיקרית של המדינה, העלולה בכל רגע להביא להתפוצצות, שבה ייהרגו בניו של אמהות משני עברי הגבול.

כל שבת — יום כיפור!

א היתה זאת הפרשה היחידה בה מילאנו תפקיד קטן אך חשוב. כדאי להזכיר את פרשת מועדותו של ח"כ יצחק רפאל, לתפקיד יו"ר ועדת-המישנה לחוקי-יסוד. מן הרגע הראשון היתה התנגדות חזקה למועדות זו. צעירי ה"ע עוררו רעש במפלגתם, גררו אחריהם את צמרת המפלגה. התנגדות ה"ע הכריזה גם את מפ"ם להתנגד למינוי.

בתוך המערך אירגנה ח"כ שולמית אלוני (שהיתה בעצ-מה מועמדת לתפקיד זה) קו של התנגדות, נתמכה על-ידי אחדות-העבודה.

אבל כל זה התנהל מאחורי הקלעים, באמצעות הדלפות לעתונות. אף מילה לא נאמרה על העניין מעל דוכן הכנסת. רק סיעה אחת היתה חופשית לדבר על כך בגלוי: סיעתנו. עשינו זאת לפני שבועיים, בחיכוך של הצעת-החוק הפרטית שלנו (חוק יסוד: מגילת העצמאות).

מאותו רגע פרץ החיכוך החוצה. רפאל עצמו נאלץ למסור בכנסת הודעה אישית, בתגובה על דברי. בכך שם את הדגש על גישתו, שגם בניסוח מינימלי פירושה שהדתיים רוצים להתדיין בפני בתי-דין רבניים, לא ממלכתיים. כעבור כמה ימים נאלץ רפאל להודיע על הסתלקותו ממועדותו.

בוויכוח דתי אחר התערבנו כאשר הציע ח"כ שלמה לורנץ (אג"י) הצעה לסדר-היום להנהגת שבוע-עבודה של חמישה ימים. לורנץ נימק אותה במשך שמונה דקות — שתי דקות פחות מן הזמן שעמד לרשותו — ותוך כדי התברר כי הוא מתכוון, למעשה, להוריד את שעות-העבודה ואת השכר. נמנענו מן ההצבעה ונימקנו זאת בקצרה: **אורי אבנרי:** התכוונו להצביע בעד הצעת חבר-הכנסת לורנץ, אולם נאומו הקצר הוא שיכנע אותנו שאסור להצביע בעדה, ואילו היה מוצל את כל הזמן המוקצב לנאומו, יתכן שהיה מצליח שכנע אותנו להצביע נגדה.

הרעיון של ריכוז שעות העבודה בחמשה ימי עבודה בשבוע, הוא עיקרון רצוי, ונתמך בו, אך כן שמציע חבר-הכנסת לורנץ זה דבר אחר לגמרי. ראשית הוא הציע להנציח את האבטלה, ולמעשה לצקת אותה לדפוסים-קבע; שנית, הוא הציע להקטין את שכר העובדים; שלישית, הוא הציע לגרום להבטלת אמצעי-הייצור המעטים שיש לנו בארץ. ובעיקר: הדבר שנאמר הפעם רק בחצי-פה, אבל שנאמר בפה מלא בפעמים קודמות: כל ההצעה הזאת, הבאה מסיעתו של חבר-הכנסת לורנץ, כונתה לאפשר שיתוק המדינה כולה ביום השבת, העברת כל הנופש וביזור ליום אחר בשבוע, והפיכת כל שבת ליום כיפור. לכך לא ניתן יד.

על כך מסר לורנץ למחרת היום הודעה אישית, בה טען כי הוא מתכוון להוריד את השכר רק זמנית, בימי המיתון. בהשפתר המצב הכלכלי יתמוך במתן שכר מלא לחמשה ימי-עבודה. לעומת ההימנעות על הצעת לורנץ, הצבענו בעד הצעת-חוק פרטית של שמואל מיקוניס (מק"י) להנהגת ביטוח בפני אבטלה — דרישה שהעלינו בכנסת פעמים רבות. היא הורדה מסדר-היום, מפני ששר-העבודה טען שיש להמתין למסקנות הוועדה הממשלתית החוקרת. בהצבעה נעדרו מפ"ם וגח"ל — שתי סיעות התומכות, כביכול, בביטוח בפני אבטלה. יום לפני כך דרש ויקטור שמ"טוב (מפ"ם) בהתרגשות רבה את הנהגת הביטוח לאלתר. אבל זוהי המשמעת הקואליציונית! למפ"ם אסור להצביע גם בעד דבר הנראה לה קדוש. וגח"ל לא תצביע — חלילה! — בעד הצבעה של מק"י, אפילו היא תואמת בדיק את קו גח"ל.

שיעור של התעמלות

אותה התופעה בלטה בהצבעה העיקרית של השבוע — ההצבעה על אומדן הכנסות (ראה מיסגרת). האומדן קובע מגיני יבואו — כמצופה — 5,130,000,000 הלירות שה-ממשלה מתכנתת להוציא בתקציב הבא. רוב סיעות האופוזיציה הגישו הסתייגויות. סיעתנו הגישה כמה עשרות הסתייגויות משלה. ההצבעות היו לפי שיטת הסרט הנע. אף שבחיכוך עצמו נכחו, במוצע, 15 חברי-כנסת, נכחו 45 ח"כים בהצבעה. למעלה מ-100 הצבעות נערכו תוך רבע שעה, כשהידיים עולות ויורדות כמו בשיעור של התעמלות.

מובן שכל ההסתייגויות הורדו אוטומטית, ונתקבל האומדן בדיוק — עד לאגורה האחרונה — כפי שדרשה הממשלה. אך לא זה העיקר. העיקר הוא כי כל סיעה אופוזיציונית הצביעה רק בשביל ההסתייגויות של עצמה, אך לא בעד הסתייגות של סיעה אחרת, שהיתה באותה רוח.

כבר בשנה שעברה החלטנו לנהוג אחרת. הצבענו בעד כל הסתייגות שנראתה לנו, ושתאמה את קו ההצעות שלנו. כך הצבענו עשרות פעמים בעד הצעות גח"ל, רפ"י, רכ"ח ומק"י — בעוד שסיעות אלה נמנעו מלהצביע בעד ההסתייגויות שלנו.

הוציא את עצמו מכלל זה ח"כ מנחם יודי, איש-חרות משכונת-התקווה. הוא ישב, במקרה, לידי, והצביע בעד רוב ההסתייגויות שלנו שתאמו את ההסתייגויות של גח"ל. הדבר היה כל-כך יוצא דופן, שעורר תשומת-לב רבה באולם, ואף תגובה די נרגזת בגח"ל.

מה היו ההסתייגויות שלנו? בין השאר הצענו:

- להוריד 500 מיליון ל"י ממס הכנסה, 100 מיליון מן המכס.

כ שהודעתי במדור זה, לפני שבועיים, כי אני מוכן לענות לשאלותיהם של תלמידים המשתתפים בביקורים מאורגנים בכנסת, לא ידעתי למה אני מכניס את עצמי, השבוע פנו אלי כמה קבוצות כאלה, ושוחחתי עימן ארוכות על רשמיות. התוצאה הראשונה היתה האיגרת הבאה ששיגרתי לח"כ קדיש לוו:

ליושב-ראש הכנסת, השלום. לאחרונה פנו אלי כמה קבוצות של תלמידים, שהשתתפו בביקורים מאורגנים בכנסת, כדי למסור את רשמיותן, מייד עם צאתם מאולם-המליאה. כל התלמידים האלה היו מדוכאים מאד ממה שראו. התלונות העיקריות שהשמיעו באוזני היו כלהלן:

- מיספר הנוכחים בישיבות המליאה זעום מדי.
- חברי-הכנסת נכנסים ויוצאים ללא הרף, במידה מוגזמת. התלמידים התרשמו כי כמעט איש מבין חברי-הכנסת אינו נוכח בישיבה למעלה מ-15 דקות רצופות.

חבריי-כנסת לא-מעטים קוראים בהבלטה עתונים בישובם במקומם במליאה. דווקא התופעה השלילית עשתה עליהם רושם מדכא במיוחד. על דעת כמה מן התלמידים אף עלה כי קריאה זו בעתונים, בעת נאומיהם של חבריי-כנסת ושירים, היא הפגנתית. רק בקושי הצלחתי לשכנעם כי אין הדבר כך. אני סבור כי התערבות כזו למען הגברת הנוכחות בישיבות המליאה תשא פרי. אך הריני מעז לפנות אל כ"י בבקשה לנקוט פעולה — בדרכים של שיכנוע והסברה — כדי להביא לחיסול המינהג של קריאת עתונים בעת ישיבות המליאה. מינהג זה, לא זה בלבד שהוא פוגע ברגשות מבקרים צעירים החרדים לכבוד בית-המחוקקים, אלא שיש בו גם פגיעה רבה בדרכי-ארץ שכולנו חייבים לכנסת עצמה, שלא לדבר כלל על נימוס פשוט. בברכה (חתום).

אין מה לעשות, אבל...

ל אותם חבריי-כנסת שטרחו לבוא לישיבות המליאה, ושלא קראו שם עתונים, היו בשבוע שעבר סיבות נוספות לחוש תחושה עמוקה של סכלון. למשל: חוסר-המעש הממאיר של המליאה.

ביום השלישי בשבוע ננעלה הישיבה ברבע לשש בערב, במקום בשעה שמונה או תשע, כרגיל. למחרת היום ננעלה הישיבה בשעה 12.30, במקום בשעה שתיים או שלוש כרגיל. בסך הכל ישבה המליאה, במשך כל השבוע, פחות משמונה שעות.

מדוע? פשוט לא היה מה לעשות. הממשלה לא הגישה חומר לסדר-היום, ולחבריי-הכנסת לא ניתן להגיש חומר משלהם במידה מספקת. מצב זה מטיל צל נוסף על סעיף סתימת-הפה, שנתקבל בגללנו, המגביל את זכות הסיעות הקטנות להגיש הצעות לסדר-היום והצעת-חוק פרטיות. הוא מטיל צל גם על נסיונה של ח"כ דבורה נצר, מטעם מפא"י, לחסל את זכותנו לקבל את רשות-הדיבור (למשך חמש דקות!) להנמקת הימנעות מהצבעה על הצעות כאלה.

שאלות השבוע

השבוע הגשנו 19 שאלות בנוסח זהה:

אל: ראש-הממשלה, שרה-אוצר, שרה-בטחון, שרה-בריא, שרה-דואר, שרה-דלת, שרה-חוקי, שרה-חינוך-והתרבות, שרה-חקלאות, שרה-מיסוח-והתעשייה, שרה-מישטרה, שרה-משפטים, שרה-פנים, שרה-העבודה, שרה-הפנים, שרה-הפיתוח, שרה-השיכון, שרה-התחבורה, שרה-התיירות.

מאת: ח"כ אורי אבנרי.

מאז נתכוננה הממשלה הנוכחית:

- (א) כמה פעמים יצא כבוד השר [וסגן-השר] לחו"ל?
- (ב) כמה מעובדי המשרד יצאו בשליחות המשרד לחו"ל?
- (ג) בכמה הסתכמו הוצאות הנסיעה והשהות של כבוד השר וכל אחד מהעובדים בניסעותיהם לחו"ל, כשנסעו על-חשבון המדינה?

חוק מזה הגשנו שורה של שאלות אחרות. בין השאר:

- **זיהום האוויר:** האם גילה הסקר של משרד-הבריאות כי זיהום האוויר בתל-אביב גבוה מן הזיהום בערים רבות באירופה ובאמריקה?
- **מתאכזבים מורעלים:** האם נכונה טענת הפרופסור גבריאל שטיין, כי כמה מיקרובים של התאבדות והפרעות נפשיות נגרמו על-ידי רעל להדברת מזיקים, הפוגע במשתמשים בו?

• **"פעילי" משטרה:** האם נכון כי המשטרה עומדת לגייס אזרחים, שיהיו מצוידים ב"כרטיסי פעילים", כדי שימסרו למשטרה אינפורמציה על מיקרם המעוררים את חשדם?

• **ילד כבול:** האם נכון שאמו של ילד מפגה, הנמצא במוסד, מצאה אותו כבול בשרשרת למיטתו? אם כן, מי כבד אותו? האם נקטו צעדים נגד האחראים לכך?

• **רצח ערתי:** קול ישראל מסר בשתי מהדורות-החדשות כי סטטיסטיקה לפשיעה מוכיחה שמרבית האשמים במעשי-אלימות (רצח ונסיונות לרצח) הם יוצאי צפון-אפריקה. האם מותר לקול ישראל לשדר חומר שיש בו הסתה עדתית?

• **מעצר רתי בצה"ל:** האם נכון כי בחדרי-המעצר של צה"ל נאסר על העצירים לעשן בימי שבת, מסיבות תדיות?

• **מנהל ההסברה:** מהו נסיונו של מר יוסף נבו, קונסול לשעבר, שמונה כעוזר לשר ישראל גלילי, לתיפעול זרועות ההסברה במשרד ראש-הממשלה? במקום מי הוא בא? מה יעשה ה"ר בנימין אליאב, הנושא את התואר „מנהל שרותי ההסברה“?

• **הזנה בבית-שאן:** האם נכון כי 700 ילדים נזקקים אינם כלולים במיפעל הזנת הילדים בבית-שאן? מה נעשה לתיקון המצב?

• **מריבות כממשלה:** מהי תגובת שרה-התיירות על טענות מנהל אל-על שטען כי השר מר בכנסת מיספרים כוזבים, כי יעדי משרד-התיירות הם מופרכים, וכי השר הפך הבטחה שהבטיח למאלי-על לשמור על מדיניות-התעופה הקיימת?

• **3500 פקידים מיותרים:** האם נכון כי לדעת שרה-אוצר יש בממשלה 3500 פקידים מיותרים? איך ומתי הגיע למיספר זה? באילו משרדי-ממשלה מצויים פקידים אלה? מה מתכוון השר לעשות כדי להעביר עובדים אלה לתעסוקה מועילה?